

Æbelø

Fotos: Jan Skriver og Viggo Lind

forår. Også den meget sjældne og smukke sangfugl, pirolen, yngler på Æbelø. Den er på størrelse med en solsort, men ligner en tropisk fugl med sin knaldgule farvepragt. Ofte ser man den ikke, men man hører dens karakteristiske, kraftige fløjt »or-i-ol«, som har inspireret til navnet pirol.

På vej til Æbelø og rundt langs kysten ser man en stor mængde vandfugle med edderfuglene som de mest talrige. Sammen med måger, terner og en lang række andre vandfugle yngler de især på Dræet, Ejlinge, og Æbeløholm, og netop derfor er der adgangsforbud til småøerne i yngletiden (1.3-15.7, og ved Drætte Holm vest for Dræet frem til 1.9). Selve vejen over Æbelø Holm er dog åben for publikum.

For at sikre en faglig bevidst og alsidig naturforvaltning af Æbelø er der nedsat et naturråd med repræsentanter

fra Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet.

En fond for den danske natur

Aage V. Jensen Naturfond arbejder for naturens bevarelse og de vilde dyrs beskyttelse. Fonden yder støtte til mange naturprojekter i Danmark, især naturformidling, og har erhvervet en række af Danmarks vigtigste naturområder.

Læs mere om Æbelø og fondens mange andre naturprojekter på www.avjf.dk.

Målet er at give alle i Danmark mulighed for at opleve en rig natur - i dag og i fremtiden.

God tur på Æbelø!

Nordfyns Turistbureau

**AAGE V. JENSEN
NATURFOND**

- Stier
- Anbefalet rundtur
- ✦ Udsigtspunkt
- P Parkering

Fredningskendelsen fastlægger:

- Du må færdes på stranden døgnet rundt, men du må ikke overnatte uden tilladelse. Fra kl. 6 til solnedgang må du også gå på de markerede veje, der er på kortet, og på udyrkede arealer uden hegn.
- Hunde skal føres i snor på Æbelø.
- I fuglenes yngletid (1. marts -15. juli) må du ikke gå i land på Dræet, eller gå uden for vejen på Æbeløholm.
- På Drætte Holm er der i fuglenes yngletid 1. marts til 1. september lukket for adgang.
- Du må ikke fjerne planter, svampe, dyr og dødt ved.
- Åben ild er ikke tilladt på Æbelø.

Husk:

- Du skal gå ca. 1,5 km gennem vand. Hold derfor altid øje med tidevandet. Se højvandsstabelen på Lindøhoved eller læs på www.nordfynsturist.dk, inden du går.
- Kraftig blæst fra NV = høj vandstand.
- Der er ikke mulighed for transport.
- Husk mad og drikke til turen.
- Husk fodtøj til gåturen i vand.
- En tur til Æbelø er på 4 km.
- En tur rundt om Æbelø er på 7 km.
- Vær med til at værne om den særlige natur, og tag dit affald med hjem.

- 1 Rester af et udskibningssted fra 1930'erne, fra sten og grus i strandvoldene til bygning af den gamle Lillebætsbro.
- 2 En tredjedel af skoven var inden fredningen tilplantet med grantræer – de er nu fjernt, og skoven skal gro til naturligt.
- 3 Det plastiske ler bevirker, at blokke af klinten skrider ned mod havet i store trappetrin. Bøgetræerne følger med og gror videre.
- 4 Øens havn fra 1930 til 1960'erne, hvor der boede mange mennesker på øen.
- 5 En del af skoven blev fredet i 1924. Døde, væltede træer får lov at ligge.
- 6 Et stort vildæbletræ (skovabild) som sammen med andre skovabild har givet øen sit navn. I kong Valdemar II's jordebog fra 1200-tallet kaldes øen Æblæø, senere Ablæe og Eblæe.
- 7 Geologisk berømt klint med en flot foldning af Æbelølerets mørke og lyse lag.
- 8 De ældste dele af Æbeløgård er bygget o. 1680.
- 9 Øens fyr blev bygget i 1883 i bornholmsk granit og er 18 m højt.

← Bogenøse

1km

Navigationssvejledning
Kør mod Lindøhoved 60, 5400 Bogenøse og fortsæt til p-plads.

Havørn

Skarv

Klyde

Den spøttede sæl kan opleves på holmene omkring Æbelø

Velkommen til Æbelø

Æbelø ligger i Kattegat knap 4 km fra den nordfynske kyst. Øen og det lavvandede havområde omkring den er fredet og åben for offentligheden - inden for fredningens begrænsninger. En 1,5 km lang, afmærket ebbevej fra Lindøhoved fører ud til Æbelø Holm. Her kan man gå over til fods – som regel i mindre end 30 cm vand op til 3 timer før og efter lavvande.

Naturen på Æbelø

Æbelø er et fristed for naturen, hvor dyr og naturligt hjemmehørende planter får lov at udvikle sig uforstyrret. Det meste af skoven på Æbelø er udlagt som urørt skov, hvor faldne træer får lov at ligge som levested for svampe og smådyr. Her vokser to arter af lind, gamle bøge, kystpåvirkede, krogede egetræer og naturligvis de vilde æbletræer, som har givet øen navn.

Brænde, landbrug og jagt

Helt siden tidlig middelalder har man hentet brænde på Æbelø, fisket, jaget og haft husdyr græssende. I 1623 købte borgerne i Bogense Æbelø og gik i gang med at rydde skoven. Fra midten af 1600-tallet var der så meget landbrug, at øen blev permanent beboet. Op til 2. verdenskrig boede der 50 mennesker fast på Æbelø, og øen havde sin egen skole. I 1960'erne rejste mange fra øen. Efterhånden blev de fleste bygninger fjernet, undtagen Æbeløgård og det 18-meter høje granitfyrtårn fra 1883 ved øens nordvestspids.

Naturgenopretningen

I 1995 erhvervede Aage V. Jensens Fonde Æbelø sammen med Æbelø Holm, Dræet og senere dele af Ejlinge for at give øerne tilbage til naturen. Siden er der blevet gennemført en målrettet naturgenopretning for gradvis

blevet fredet. Der levede den sidste bestand i Danmark af Europas største bille, eghjorten, indtil 1950'erne.

Planter og svampe

Efter et århundrede med intensiv vildtpleje, dyrkning af vildtfoder på strandene og et meget højt græsningstryk er det nu målet at give mange af Æbelø's sjældne planter en mulighed for atter at vinde frem. I skoven findes bl.a. den sjældne snylteplante skælrod sammen med en pæn bestand af orkideerne tyndakset gøgeurt og ægbladet fliglæbe, og langs sydenden af Æbelø ses den stikkende strand-mandstro.

Over 400 arter svampe, laver og mosser er kendt fra Æbelø. Især de trænedbrydende svampe får endnu bedre forhold i de kommende år med de stigende mængder dødt ved i skovbunden.

Store og små dyr

Dådyr og mufloner holder græssletterne åbne til glæde for mange planter og sommerfugle. Æbelø har i dag Europas nordligste bestand af den 15 mm store cirkelmundet lågsnegl (*Pomatias elegans*). I skovsøen og skovens små vandhuller ses et mylder af lille vandsalamander.

Der er knap 1.000 arter biller på øen, svarende til en fjerdedel af alle Danmarks billearter. En af de mest iøjnefaldende er den 20 mm store, glinsende og brummende grøn guldbasse. Den er i tilbagegang i Danmark, men ikke på Æbelø, hvor de voksne biller kan være talrige og ofte sidder i skærmbloster eller på blomstrende hyld og glimter som juveler i sommersolen. Ved årtusindskiftet var 15 billearter på Æbelø opført på rødlisten over sjældne og truede dyr i Danmark.

Fuglelivet

Der er konstateret mere end 170 fuglearter på og omkring Æbelø. Siden 2011 har havørnen ynglet med succes højt i et træ midt på øen. For at sikre ørnene fred på reden er det kun tilladt at færdes på de stier, der er markeret på kortet her i brochuren. Er man heldig, ser man også en huldue, en ravn eller måske en rødrygget tornskade.

Langs kystskrænterne på Æbelø kan man ikke undgå at bemærke de mange digesvaler, der bygger rede hvert

Dyrelivet på Æbelø omfatter både fugle og insekter, man ikke ser mange andre steder i Danmark. Den varierede natur med både skov, vådområder og lysåbne, udyrkede arealer sikrer gode levesteder for talrige arter, der ellers har vanskeligt ved at overleve i kulturlandskabet. Stilheden og naturens egne kræfter får lov at råde på Æbelø – omgivet af Kattegats bølger og den friske havluft.

Et gammelt landskab

I klinten ved udsigtspunktet nær Æbelø's nordøstlige hjørne kan man se de foldede lag af mørkegråt Æbelø-ler, der blev dannet for 55-60 millioner år siden. Her sker der ofte udskridninger i havet af store lertunger på grund af lerets indhold af mineralet smectit, som kan holde på store mængder vand.

For 8-9.000 år siden dukkede Æbelø frem af Kattegat, da stenalderhavet trak sig tilbage for sidste gang. Bølger gnavede sten, grus og ler bort fra øens nordside og aflejrerede det i læ på øens sydside, hvorved både Brådet og Æbelø Holm blev dannet. I 1930'erne gravede man ral i strandvoldene langs øens vestside til bygningen af den gamle Lillebæltsbro. Resterne af den tidligere udskibningsmole kan stadig ses ved strandkanten længst mod sydvest på øen. En flotstenssamling fra Æbelø er udstillet på Nordfyns Museum i Bogense.

Grøn guldbasse

at genskabe de tabte levesteder for dyr og planter. Den plantede nåleskov (30 ha) på Æbelø er fjernet, og kilometervis af vildthejn er taget ned, så Æbelø's dyr kan færdes frit. Grøfter er sløjft for at få de oprindelige skovsumpe til atter at blive fugtige, og vandhuller er renset op for at bedre levestederne for vandinsekter og padder.

Æbelø, Æbelø Holm, Dræet og havområdet omkring blev fredet i 1998 for at beskytte og genopbygge de naturhistoriske og landskabelige værdier. De gamle løvskove fik herefter lov at stå urørt, og godt 300 gamle bøge og ege, der væltede i en storm i december 1999, er overladt til tidens tand og den naturlige nedbrydning i skovbunden. Allerede i 1924 var dele af egeskoven i øens nordlige del

Muflon

Pirol

Dådyr